

Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848—

Ἡ ἐν Φραγκοφορτίῳ Συνέλευσις.

Ἐν ἔτει 1848 κατελαμβάνετο ὁ εὐρωπαϊκὸς κόσμος ἐξ ἀνίας καὶ στενοχωρίας ἐπὶ τῇ καταστάσει αὐτοῦ, ἣν ἐθεώρει ἥκιστα συντελεστικὴν εἰς πραγμάτων τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν πόθων. Πάντες οἱ λαοὶ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης, ἀπὸ Παρισίων μέχρι Βιέννης καὶ ἀπὸ Βερολίνου μέχρι Βουκουρεστίου, ἐξηγείροντο αἴφνης, οἶονεὶ αὐτομάτως, ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως, ἀμφισβητοῦντες τὸ κῦρος καὶ τὴν νομιμότητα τοῦ ὑφισταμένου καθεστῶτος, ἀναγνωρίζοντες τὸ ἐπιβλαβὲς αὐτοῦ καὶ ἐπιζητοῦντες τὴν ἀντικατάστασιν, τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν μεταμόρφωσιν. Ἡ Γαλλία κατελαμβάνετο ἐξ ἀνίας, ἔλεγε τὰς παραμονὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης ὁ Λαμαρτίνος, ἀπορίψας ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἐν τῷ ἀδύτῳ τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ ἱερουργίας τὴν ἱερὰν δάφνην τοῦ χρησμοῦ καὶ ἐπιζητήσας τὰς ἐγκοσμίους δάφνας τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἡγέτου. Ἡ Γαλλία ἀληθῶς κατελαμβάνετο ἐξ ἀνίας, ἀλλὰ σὺν αὐτῇ καὶ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη, ἥτις ἐλάμβανε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τὰς ἐμπνεύσεις ἐκ Παρισίων. Πανταχοῦ τῶν μεγάλων κέντρων τῆς εὐρωπαϊκῆς δράσεως ἐπεζητεῖτο ἡ πραγμάτων τοῦ νέου κόσμου, οἷον προήγγειλε μὲν ὁ δέκατος ὄγδοος αἰὼν, ἀνέλαβε νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς πέρας ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις, ἀλλ' ἀποτυχούσης αὐτῆς, ἡ ἐν Βιέννῃ σύνοδος τῶν ἡγεμόνων ἀνεκήρυττεν αὖθις τὸν νόμον τῆς παλαιᾶς τάξεως. Ἐκτοτε, ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐπισήμως ἡμφισβητήθη τοῖς λαοῖς τὸ δίκαιον τῆς

ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτονομίας, ἤρχετο νέος ἀγὼν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῦ θείου δικαίου, τῶν ἀντιπροσώπων τούτων τοῦ δόγματος, καθ' ὃ ἡ ἐπιστήμη, ἡ δύναμις δηλαδὴ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, ἡ ὑπερτάτη αὕτη ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν ἰέρεια, ἔπρεπε νὰ λαμβάνη τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τὰς ἀποκαλύψεις ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦ βασιλέως, ὅστις ἦτο ὁ ἐπίγειος τοῦ Θεοῦ ἀντιπρόσωπος. Τοιαῦτα ἐφρόνει ὁ Αὐστριακὸς αὐτοκράτωρ καὶ δὲν ἀπεμακρύνετο τῶν τοιούτων ἰδεῶν ὁ ἡγεμὼν τῆς Πρωσίας, ἀκόμη ἐν ἔτει 1847 κυρύττων εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ, ὅτι τὰ δίκαια αὐτοῦ ἀντλεῖ ἀπὸ τῆς βουλήσεως τοῦ Θεοῦ. Ἐπὶ τρεῖς δεκαετηρίδας καὶ ἐπέκεινα δεινὸς διεξάγεται ἀγὼν μεταξὺ τοῦ δικαίου τῶν λαῶν καὶ τοῦ δικαίου τῶν βασιλέων. Συνέρχονται οὗτοι αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπων, κατὰ τὸ φαινόμενον μὲν, ἵνα διευθετήσωσι τὰ κακῶς κείμενα, πράγματι ὅμως ἵνα καταστήσωσιν ἀσφαλέστερα τὰ δεσμὰ τῶν λαῶν. Οἱ λαοὶ δὲν συνέρχονται, οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν δὲν δύνανται, οὐδ' εἶνε αὐτοῖς ἐπιτετραμμένον, νὰ συνεννοηθῶσιν ἀλλήλοις. Ἄλλ' ἡ ἰδέα δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ἐνεργείας, ἵνα καταστῇ κοινὴ καὶ ἀποδεκτὴ παρὰ πάντων. Κέκτηται εὐτυχῶς ἄλλα μέσα καὶ διάφορον μέθοδον προσηλυτισμοῦ. Ἀφετηρία αὐτῆς καὶ βᾶσις εἶνε ἡ ἀλήθεια, μέθοδος ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν δεδομένων ἀπόδειξις, οὐχὶ δὲ ἡ ἀποκάλυψις. Τοιαύτη μεθόδῳ χρώμενοι οἱ λαοὶ ἀντιλαμβάνονται τῆς ἀνωτέρας αὐτῶν ἀποστολῆς, τοῦ δικαίου, οὗ τὴν πραγμάτωσιν ἐπιδιώκουσι παντὶ τρόπῳ, ἀψηφοῦντες πᾶσαν θυσίαν, ἔτοιμοι δὲ πάντοτε νὰ προσενέγκωσιν ἑαυτοὺς ὀλοκαυτώματα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ μεγάλου σκοποῦ, οἷος ὠρίσθη αὐτοῖς ἐν τῇ ἱστορικῇ σταδιοδρομίᾳ.

Ἡ νέα Ἑλλὰς ἔχει τὴν τιμὴν νὰ διεκδικῇ ὑπὲρ ἑαυτῆς

τὴν ἀναγνώρισιν, ὅτι πρώτη αὕτη, οὐχὶ διὰ λόγων, ἀλλὰ διὰ πραγμάτων, δι' ἀγώνων καὶ θυσιῶν, ἠθέτησε τὸν ἀνόσιον κώδικα τῆς ἱερᾶς Συμμαχίας, κηρύξασα τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Καὶ διεμαρτυρήθη μὲν καὶ κατεπολέμησε κατ' ἀρχὰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἡ μοναρχικὴ Εὐρώπη, εἰσηγουμένου καὶ πάλιν τοῦ Μεττερνίχου, ἀλλὰ τὸ δίκαιον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐλευθερίας κατίσχυσεν, ἀναγνωρισθείσης ἐπὶ τέλους καὶ κυρωθείσης, ἔστω καὶ περιορισμένης, τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς. Ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ἀλλοῦ τῆς Εὐρώπης αἱ λαϊκαὶ ἐξεγέρσεις ἀπετύγχανον, καταδραμαζόμεναι διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου. Καὶ ἐλάμβανε μὲν τὸ νέον δίκαιον τῶν λαῶν ἀναγνώρισιν καὶ πραγμάτωσιν ἐν Γαλλίᾳ διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἰουλίου, ἀλλὰ καὶ ἡ τοιαύτη λύσις τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ προβλήματος τῆς ἐλευθερίας ἐθεωρεῖτο ἀνεπαρκής. Ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Γερμανίᾳ, ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς χώραις τῆς Εὐρώπης οἱ λαοί, ὧν ἡ συνειδήσις εὔρισκεν ἀπήχησιν ἐν τοῖς πανεπιστημίοις, ἐν τισὶ κατ' εὐφημισμὸν καλουμέναις ἐθνικαῖς ἀντιπροσωπείαις, ἐν τῷ τύπῳ ἐπὶ τέλους καὶ ταῖς συγγραφαῖς, ἐπεζήτουν τὸ νέον αὐτῶν δίκαιον, τὴν ὑπέροχον ἀνθρωπίνην τάξιν, τὴν ἐπὶ τοῦ νόμου, τοῦ ἀπὸ τῆς βουλήσεως αὐτῶν ἀπορρέοντος, καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἐρειδομένην. Διὰ γενναίων καὶ μεγάλων ἀγώνων ἡ νέα ἰδέα κατίσχυεν ὁσημέραι ἐν τῇ συνειδήσει τῶν λαῶν, ἐξαναγκάζουσα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καὶ αὐτὰς τὰς κυβερνήσεις νὰ προσχωρῶσιν, ἀναγνωρίζουσαι τὸ δίκαιον αὐτῆς καὶ τὴν νομιμότητα. Οὕτω παρέρχονται ἐπὶ μίαν γενεὰν τὰ ἔτη ταῦτα τῆς θυέλλης καὶ πάλης. Ἡ ἰδέα καθίσταται συνειδήσις τῶν λαῶν, πίστις· ἐν τῇ ὑπερφυεῖ δὲ ταύτῃ ἀποκαλύψει ἐκδηλοῦται αὐθις τὸ δίκαιον τῆς ἱστορίας, ἣτις εἶνε ἡ ἐν τῷ

κόσμῳ τούτῳ πραγμάτων τῆς νομιμότητος καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐξεγέρσει καὶ ἀντιδράσει κατὰ τῶν ἀρχῶν τῆς βίας καὶ τῆς δυναστικῆς τάξεως ἐκρήγνυται ἐν Γαλλίᾳ κατὰ πρῶτον, ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ἀκολούθως, ἡ ἐπανάστασις ἐν ἔτει 1848.

Ὁ Γερμανὸς δημογέρτης Φερδινάνδος Λασσάλλ, ἐν τῇ μετὰ ταῦτα κοινωνικῇ αὐτοῦ ἐργασίᾳ, ἐχαρακτήριζε τὴν ἐπανάστασιν ταύτην ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἔργον τοῦ λαοῦ, τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἣτις τότε κατὰ πρῶτον λαμβάνει συνείδησιν ἑαυτῆς, διεκδικοῦσα ἴδια δικαιώματα ἐν τῇ κοινωνικῇ καὶ πολιτικῇ λειτουργίᾳ. Ἀληθῶς. Ἡ ἐπανάστασις αὕτη, παραβαλλομένη πρὸς τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἀπέρρεε κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τῆς λαϊκῆς ιδέας, ἦτο τὸ ἔργον τῶν κοινωνικῶν ἐκείνων τάξεων, τῶν τέως ἐστερημένων δικαίων καὶ λόγου, ἥδη δ' ἀξιουσῶν νὰ λάβωσι τὸν προσήκοντα κληρονόμον κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς πρωτοβουλίας. Τοιαύτη ἐργασία διεξήγετο πρὸ χρόνου, ἐν Γαλλίᾳ μὲν τὸ πρῶτον, ἐν Γερμανίᾳ δὲ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης κατὰ δεύτερον λόγον. Ὁ κοινωνισμὸς, ὁ ἀπὸ τῶν πρώτων δεκαετηρίδων τοῦ αἰῶνος τούτου κηρύττων τὸν λόγον αὐτοῦ πολλαχῶς καὶ ποικιλοτρόπως, εὔρε φυσικῶ τῷ λόγῳ προσηλύτους μεταξὺ τοῦ λαοῦ, τῶν τάξεων ἐκείνων, τῶν ἀποζωσῶν ἐκ τῆς ἐργασίας. Ἡ κατάστασις τοῦ ἐργάτου δὲν ἐβελτιώθη, παρὰ τὰς γενομένας προόδους ἐν τῷ βίῳ τῶν κοινωνικῶν μετὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν καὶ τὰς ἐπελθούσας βελτιώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις τῶν πολιτικῶν καθεστώτων, ἂν περιορίσθη δὲ καὶ ἐνιαχοῦ κατεστράφη ὁ τιμαριωτισμὸς τῆς ἀπὸ τοῦ γένους δυναμείας, οὐχ ἦττον ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς νέα κοινωνικὴ δύναμις, ἀποτόμως ἐπιβληθεῖσα καὶ διεκδικοῦσα ὑπέ-

ροχα δικαιώματα, ὁ τιμαριωτισμὸς τοῦ κεφαλαίου. Ἐνεκα τῆς εἰσαγωγῆς τῶν μηχανῶν ἐν τῇ παραγωγικῇ ἐργασίᾳ τῶν νεωτέρων λαῶν ἐπολλαπλασιάσθη μὲν ὁ πλοῦτος, ἀλλ' ἡ διανομὴ αὐτοῦ δὲν ἐγένετο δικαίως καὶ προσηκόντως. Τοιοῦτο ἦτο τὸ θέμα, τὸ προβληθὲν ὑπὸ τῶν νέων μεταρρυθμιστῶν τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, συζητούμενον δὲ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων αὐτῆς μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς ιδέας αὐτῶν, ἀλλ' ἅμα καὶ μετὰ μίσους κατὰ τοῦ τέως κρατήσαντος καθεστῶτος.

Δὲν δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἡ βελτίωσις τῆς κοινωνίας, δὲν δύναται τὸ ἀνθρώπινον γένος πράγματι νὰ εὐδαιμονήσῃ, ἂν πρότερον δὲν ἐπιτευχθῇ ἡ λύσις τοῦ οὐσιωδεστάτου, ἀλλ' ἅμα καὶ στοιχειωδεστάτου αὐτοῦ προβλήματος, τοῦ ζητήματος τοῦ ἄρτου, τῆς τροφῆς καὶ τῆς συντηρήσεως πάντων τῶν ἀνθρώπινων ὄντων. Ἡ ἐπιστήμη, ἡ κοινωνία ἔπρεπε ν' ἀναγράψωσιν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ αὐτῶν διατάξῃ τὸ θέμα τοῦτο, νὰ σκεφθῶσι δηλαδὴ τίνι τρόπῳ ὁ πλοῦτος, τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως καὶ τῆς κατὰ τὸ ἐνὸν εὐζωίας, δύναται νὰ καταστῇ προσιτὸς εἰς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1848, συγκεκριμένως μὲν ἐν Γαλλίᾳ, εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς ὁποίας ἐλάμβανον μέρος εἰς θεωρητικὸς τοῦ κοινωνισμοῦ, ὁ Λουδοβίκος Μπλάν, καὶ εἰς ἐργάτης, ὁ Albert, ἀοριστότερον δ' ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἀλλοχοῦ τῆς Εὐρώπης. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ εἶνε οἱ κατ' ἐξοχὴν πρωταγωνιστοῦντες ἐν τῇ μεταβολῇ ταύτῃ. Ζητοῦσι μὲν πολιτικὰς ἐλευθερίας, εὐρυτάτην κοινωνικὴν αὐτονομίαν, ἀλλ' ἐπίσης ἐπιδιώκουσι καὶ τὴν λύσιν τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος, τῆς διανομῆς τοῦ πλούτου, κατὰ τὰ συμφέροντα καὶ τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου. Οὕτω τὸ κεφάλαιον

κατεδικάζετο ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τῆς ἐπαναστάσεως ἀμετακλήτως εἰς θάνατον!

Αἱ τοιαῦται ἀξιώσεις, κηρυττόμεναι καὶ ὑποστηριζόμεναι διὰ τοῦ ἡμερησίου τύπου καὶ διὰ συγγραφῶν τολμηρότατα, ἔμελλον νὰ προκαλέσωσι τὴν ἀντίδρασιν τῶν συντηρητικῶν στοιχείων, κατισχυσάντων τῇ ὑποστηρίξει τῆς μοναρχίας τάχιστα, οὕτω δὲ ἡ ἐπανάστασις αὕτη, ἡ ὑπὸ τοσοῦτον αἰσίους οἰωνοὺς ἀρξάμενη, κατεβλήθη τάχιστα ἐν τῷ αἵματι πανταχοῦ, ὅπου ἐξερράγη.

Ὅπως ἀλλαχοῦ, οὕτω καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ἡ ἐπανάστασις ἐξερρήγνυτο, εὐθὺς ὡς ἐγνώσθη ἡ ἐν Παρισίοις ἔκρηξις αὐτῆς. Ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου οἱ ἐπαναστατικοὶ σύνδεσμοι πολλῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν διετέλουν ἐν πλήρει συνεννοήσει καὶ ἐπικοινωνίᾳ· κέντρον δ' αὐτῶν ἦτο ἰδίᾳ ἡ γαλλικὴ πρωτεύουσα, ἡ νέα Ἱερουσαλήμ τῆς λαϊκῆς θρησκείας. Αὕτη ἦτο τὸ κατ' ἐξοχὴν καταφύγιον καὶ ἄσυλον πάντων τῶν ἐξημμένων πνευμάτων, ἅτινα ἐπεζήτουν τὴν ἀπότομον ἀνατροπὴν τοῦ καθεστῶτος διὰ παντὸς τρόπου. Ἡ ἐπαναστατικὴ ἰδέα, ἣτις ἐπεκράτησε κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας, ἐκηρύττετο παγκόσμιος, προωρισμένη νὰ συνενώσῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντας τοὺς λαοὺς, ἔχοντας τὰ αὐτὰ κοινὰ συμφέροντα κατὰ τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν κρατουσῶν τάξεων. Πρωθιεράρχης τῆς σχολῆς ταύτης ἦτο ὁ Ἰταλὸς Ἰωσήφ Μαρτίνης, ἐξασκῶν οὐ σμικρὰν ἠθικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ὑπερμάχων τῶν ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Πολωνίᾳ, ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Διὰ τῆς συμπράξεως πάντων ἔμελλε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ καθολικὴ εὐρωπαϊκὴ δημοκρατία, σύμβολον ἔχουσα τὴν ἐλευθερίαν, ἰσότητα, ἀδελφότητα τῶν λαῶν, ἄνευ ἐθνικῆς ἢ θρησκευτικῆς διακρίσεως. Ὑπὸ τοιαύτας ἰδέας ἡ ἐπανάστασις ἀνεμένετο ἡμέρα τῇ ἡμέρα. Ἐν τῇ συνειδή-

σει πάντων ἐκράτει ἢ αὐτὴ πεποιθήσις. Οἱ ἡγεμόνες ἀνθίσταντο κατὰ πάσης οὐσιώδους ὀργανικῆς βελτιώσεως τῶν κακῶς κειμένων. Τί ὑπελείπετο πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ; — ἡ ἐπανάστασις.

Ἐξερρήγνυτο αὕτη ἐν Παρισίοις τῇ 24 Φεβρουαρίου 1848.

Ὁ πολίτης βασιλεὺς κατέλειπε τὸν θρόνον τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου, ὃν ἐπὶ δεκαοκταετίαν, ἐπαναστατικῶ δικαίῳ, εἶχε κατάσχει, ἀπερχόμενος εἰς Ἀγγλίαν, ἡ δὲ ἐπαναστατικὴ κυβέρνησις, διὰ τῆς φωνῆς τοῦ ποιητοῦ Λαμαρτίνου, ἐκάλει τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης νὰ μετάσχωσιν εἰς τὴν μεγάλην ταύτην ἱστορικὴν κατάκτησιν. Δὲν ἦτο ἀνάγκη τοῦ κηρύγματος τούτου, τῆς προσκλήσεως τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, νὰ εὖρη μιμητὰς καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ἡ ἐπανάστασις τοῦ Φεβρουαρίου. Ἡ δημοσία συνείδησις ἦτο προπαρασκευασμένη εἰς τοῦτο. Ἡ πρώτη δ' ἀφορμὴ, ἡ δοθεῖσα ἐκ Παρισίων, προυκάλει τὴν ἐξέγερσιν.

Τὰ πρῶτα ἐπαναστατικὰ κρούσματα ἀνεφάνησαν ἐν τῷ μεγάλῳ δουκάτῳ τῆς Βάδης. Ἀπὸ καιροῦ ἤδη ἐν τῇ γερμανικῇ ταύτῃ πολιτείᾳ ὁ πολιτικὸς βίος διετέλει ὑπὸ συνθήκας μᾶλλον φιλελευθέρους. Ἡ Βάδη καὶ ἡ γειτονικὴ Βυρτεμβέργη εἶχον περιθάλψη ἐν τε τῇ κυβερνήσει καὶ ἐν τῇ καθόλου κοινωνικῇ λειτουργείᾳ ἀρχὰς μᾶλλον προοδευτικὰς ἢ ἐν τῇ λοιπῇ Γερμανίᾳ. Ἐν τῇ παραρρηνίῳ πόλει Mannheim διεξήγοντο ἤδη συνδιασκέψεις μεταξὺ τῶν φιλελευθέρων, δι' ὧν ἐζητεῖτο παρὰ τῶν γερμανικῶν κυβερνήσεων ἐλευθερία τοῦ τύπου, ὀρκωτὰ δικαστήρια, ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία, ἐθνοφυλακὴ, ἧς οἱ ἀρχηγοὶ ἔμελλον νὰ ἐκλέγωνται ἐλευθέρως. Τὰ αἰτήματα ταῦτα ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν βαδικὴν κυβέρνησιν, ἣτις καὶ ἀπεδέχετο αὐτά, ἐφ' ὅσον ἦτο δυνατόν τοῦτο· ἐπίσης δὲ διὰ νόμου κατήργει τιμαριωτικὰ τινὰ προνόμια, τέως

κρατοῦντα. Πλείστοι τῶν δημοσίων λειτουργῶν, τῶν ἀπαρεσκόντων τῷ λαῷ, ἀπεμακρύνοντο· ἔνιοι δὲ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐν τῇ Βουλῇ, γνωστοὶ ἐπὶ συντηρητικοῖς καὶ μισελευθέροις φρονήμασιν, ἐξηναγκάζοντο νὰ παραιτηθῶσιν ἐκ τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν, ὑπ' ἄλλων ἀντικαθιστάμενοι. Τοιαῦτα τινὰ συνέβαινον καὶ ἀλλαγῶν τῆς Γερμανίας, ἐν Βυρτεμβέργῃ, ἐν Σαξωνίᾳ, ἐν τοῖς πλείστοις τῶν μικροτέρων κρατῶν. Κατελάμβανον τὴν διοίκησιν αὐτῶν οἱ φιλελεύθεροι μὲν νέον ἐθνικὸν πρόγραμμα. Αὐτὴ δὲ ἢ ἐν Φραγκοφορτίῳ ἐδρεύουσα γερμανικὴ δίαίτα, τὸ τοσοῦτον ἄχρηστον ἐπὶ τρεῖς ἤδη δεκαετηρίδας, ἢ μᾶλλον ἐπιβλαβὲς ἀποδειχθὲν πολιτικὸν σῶμα, μετερρυθμιζέτο κατὰ τὰς νέας ιδέας τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ δίαίτα ἦτο ἀσθενὴς, ἀναιμική, πάσχουσα ἐξ ὀργανικῆς ἀνικανότητος πρὸς πᾶσαν θετικὴν ἐνέργειαν. Εἶχε γράψῃ ὁ Ἑρρίκος Heine τὸ πολυθρύλητον τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπίγραμμα δι' αὐτήν:

«ο Bund, du Hund, du bist nicht gesund».

Οὕτως ὑφίστατο καὶ αὕτη τὴν ἐπιρροὴν τῶν νέων πολιτικῶν ροπῶν, μεταμορφωθεῖσα ἐπὶ τὸ φιλελευθερώτερον, προσληφθέντων νέων μελῶν πρὸς διάσκεψιν καὶ προπαρασκευὴν σχεδίου ὁμοσπονδιακοῦ πολιτεύματος, ἐξασφαλίζοντος κρεῖττον τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα καὶ ἀνεξαρτησίαν.

Οἱ συντηρητικοὶ τῆς κρατούσης πολιτικῆς σχολῆς ἐν ταῖς γερμανικαῖς κυβερνήσεσιν ἠναγκάζοντο ν' ἀποδεχθῶσι τὰ γεγονότα, νὰ ὑποχωρήσωσι, νὰ παραιτηθῶσιν ἀπὸ πάσης ἀντιστάσεως. Ὁ ἐν Βιέννῃ μέγας ποντίφιξ τῆς ἀντιδράσεως, οὗ οἱ λόγοι καὶ αἱ νοουθεσίαι ἐθεωροῦντο μέχρι ἐσχάτων ἀλάθητοι χρησιμοί, ἔβλεπε τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ θραυόμενον ὑπὸ

τῆς ἐπαναστατικῆς καταιγίδος. Τὰ διπλωματικά αὐτοῦ τεχνάσματα, δι' ὧν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐκράτει, διέπων τὴν εὐρωπαϊκὴν πολιτικὴν, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιτύχωσιν. Ὁ κώδων τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ καταστροφῆς εἶχε σημάνη ἤδη. Ἦτο δὲ πεπρωμένον εἰς αὐτὸν νὰ ἐπιζήση, προσβλέπων μετ' ὀδύνης ἐξαφανιζόμενον τὸ μετὰ τοσαύτης τέχνης καὶ δολοπλοκίας ἐξυφανθέν καταχθόνιον ἔργον καὶ πρόγραμμα, θριαμβεῦον δὲ τὸ ἀντίθετον σύστημα ὁσημέραι. Ἡ νέα ἰδέα ἀνεγεννᾶτο, ὡς ὁ μυθικὸς φοῖνιξ, ἀπὸ τῆς τέφρας τῶν ἐρειπίων τοῦ καθεστῶτος, οὗ αὐτὸς ἐτύγγανεν εἰς τῶν τελευταίων ἀντιπροσώπων. Πρόγραμμα εἶχε τὴν ἀρχὴν τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου, τὴν ἀπορρόφησιν τῶν μικρῶν ἐθνῶν καὶ κρατῶν ὑπὸ τῶν μεγαλητέρων, τούτων μόνον ἐχόντων δικαίωμα ἱστορικῆς ὑποστάσεως. Ἡ ξυνωρὶς τῶν πολιτικῶν ἐκείνων Ἐπικουρείων, τοῦ Μεττερνίχου καὶ τοῦ Γκέντζ, τῶν κηρυσσόντων τὸ ἀκάθαρτον δόγμα—μεθ' ἡμᾶς ὁ κατακλυσμὸς, ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸ παραυτίκα, εἰς τὸν θρίαμβον τῆς ἡμέρας. Περὶ τῆς αὔριον; ἠδιαφόρει ἐξ ὀλοκλήρου. Καὶ ὁ μὲν δεύτερος ἀπέθνησκε πρὸ ἐτῶν ἐν ταῖς ἀγκάλαις χορευτρίας, γέρων ἤδη, ἐξηντλημένος σωματικῶς καὶ πνευματικῶς, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ καταδικαζόμενον ὑπὸ τῆς Νεμέσεως τῆς ἀνθρωπίνης προόδου. Τούναντίον ὁ πρῶτος ἔσχε τὴν ὀδύνην νὰ ἐπιζήση τῇ καταστροφῇ ἀρχῆς, ὑπὲρ ἧς εἶχεν ἀφιερῶσιν ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον. Ἐκραγείσης τῆς ἐν Βιέννῃ ἐπαναστάσεως τῇ 13 Μαρτίου τοῦ 1848, ὁ Αὐστριακὸς ὑπουργὸς δὲν ἐνόει νὰ ὑποχωρήσῃ, ἀποχωρῶν τῆς ἀρχῆς. Ἦλπιζεν εἰς τὸν ἀγαθὸν αὐτοῦ ἀστέρα. Ἀλλὰ καὶ οὗτος εἶχεν ἐγκαταλίπη τὸν ἄλλοτε πανίσχυρον ἄνδρα. Ἡ ἐπανάστασις ἐθριάμβευεν, οὐχὶ μόνον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῶν Καισάρων, ἐν τῇ πόλει, ἐν ἣ ἡ πρὸ τριάκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν ἐξυφαίνεται

ἡ συνωμοσία τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας κατὰ τῶν δικαίων τῶν λαῶν, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς αὐστριακῆς μοναρχίας, ἰδίᾳ δ' ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τῇ Οὐγγαρία, ἐκ τῆς ἐξεγέρσεως τῆς ὁποίας μόλις διεσώθη ὁ οἶκος τῶν Ἀψβούργων, καὶ τοῦτο χάρις τῇ ἐνόπλῳ ἐπεμβάσει τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας.

Ὅτι συνέβαινεν ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Βιέννῃ, συνέβαινε συγχρόνως σχεδόν, ὑπὸ τὰς αὐτὰς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον λαϊκὰς ἐκδηλώσεις, προβαινούσας ἐνίοτε μέχρι καταστροφῶν καὶ ὤμοτήτων, ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης. Ὡς εἶπον ἤδη, ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γερμανίᾳ εἶχεν ἐπικρατήσῃ ἢ ἐπανάστασις, εὐροῦσα εὐχερέστερον στάδιον ἐνεργείας καὶ ἐπιτυχίας. Τῇ 28 Φεβρουαρίου ὑπεβάλλετο τῇ διαίτη τῆς Ἑσσης Δαρμστάτης πρότασις τοῦ βουλευτοῦ A. von Gagern, δι' ἧς ἐζητεῖτο ἡ σύστασις γερμανικοῦ Κοινοβουλίου καὶ κεντρικῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως. Ὅσον καὶ ἂν ἐστερεῖτο ἡ πρότασις αὕτη θετικῆς ἐννοίας, διότι ἀντέφασκε πρὸς τὰ δόγματα τοῦ λειτουργοῦντος ὁμοσπονδιακοῦ καθεστῶτος, ἔμελλε νὰ συγκινήσῃ καὶ νὰ ἐνθουσιάσῃ ἔτι μᾶλλον τὸν γερμανικὸν λαόν, ἀξιοῦντα ἀπτότερα δείγματα τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς αὐτοῦ ἐνότητος. Ὑπείκουσαι εἰς τὰς λαϊκὰς ἀξιώσεις αἱ φιλελεύθεροι κυβερνήσεις Βυρτεμβέργης καὶ Βάδης, ἀπεδέχοντο αὐτάς, ἐπὶ παραβάσει τῶν κειμένων ὁμοσπονδιακῶν νόμων. Οὐδὲ τὸ ἐν Φραγκοφορτίῳ δὲ ὑπέρτατον συμβούλιον τῶν γερμανικῶν κρατῶν ἔμεινεν ἀνεπηρέαστον ὑπὸ τοῦ ἐπαναστατικοῦ πνεύματος· ἀνεγνώρισε καὶ τοῦτο τὴν ἀνάγκην τῶν πραγμάτων καὶ ἀπεφαίνετο ὑπὲρ τοῦ δικαίου πάσης γερμανικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν κατάργησιν τῶν θεσμῶν, τῶν περιοριζόντων τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου. Τοῦτο ἔπραξαν ἤδη αἱ κυβερνήσεις Βάδης

και Βυρτεμβέργης· εἰ και ἀκουσίως δέ, ἀνεγνώριζε τὸ δίκαιον τοῦτο ἢ ὀμοσπονδιακὴ δίαίτα.

Τῇ 5 Μαρτίου 1848 συνήρχοντο ἐν τῇ βαδικῇ πόλει Ἀϊδελβέργῃ πεντήκοντα ἐκ τῶν ἡγετῶν τῶν φιλελευθέρων μερίδων τῆς μεσημβρινῆς Γερμανίας και ἐξέλεγον ἑπταμελῆ ἐπιτροπείαν, λαβοῦσαν τὴν ἐντολὴν τῆς προσκλήσεως εἰς γενικὴν συνέλευσιν, γενησομένην ἐν Φραγκοφορτίῳ, τῶν ἐν ἐνεργείᾳ μελῶν τῶν γερμανικῶν βουλῶν, ὡς και τῶν προῦπαρξάντων τοιούτων. Ἐκ πάντων τούτων ἤθελε καταρτισθῆ τὸ προπαρασκευαστικὸν κοινοβούλιον (Vorparlament), ἀποστολὴν ἔχον τὴν συνεννόησιν μετὰ τῶν γερμανικῶν κυβερνήσεων πρὸς κανονικὴν σύγκλησιν γερμανικοῦ κοινοβουλίου, οὗ ἔργον θὰ ἦτο ἡ συνδιάσκεψις πρὸς ἐπίτευξιν τῆς πολιτικῆς ἐνότητος τῆς πατρίδος. Ἐνιαία, ἰσχυρὰ Γερμανία ἦτο τὸ σῶμα τῆς θυελλώδους ἐκείνης ἐποχῆς. Τὸ ἀπὸ Ἀϊδελβέργης ἐξελθὸν κήρυγμα, και περ εἰρηνικὸν φέρον χαρακτῆρα, πράγματι ἦτο πρόγραμμα ἐπαναστάσεως κατὰ τῶν καθεστώτων. Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ γερμανικὴ ὀμοσπονδία ἦτο σύνδεσμος πολιτειῶν (Staatenbund), ἥδη δὲ ἐπεδιώκετο ἡ ἱδρυσις ὀμοσπόνδου πολιτείας (Bundesstaat). Πᾶσαι αἱ γερμανικαὶ πολιτεῖαι, κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦτο, ἀναλυθὲν ἤδη και συζητηθὲν ἐν τοῖς πανεπιστημίοις, ἢ ἐν τῇ συνόδῳ τῶν Γερμανιστῶν, τῇ γενομένη ἐν ἔτει 1846, παρὰ πάντων δ' ἀποδεκτὸν γενόμενον και ἐπευφημηθὲν, ἔπρεπε νὰ ἔχωσι σφικτότερον πρὸς ἀλλήλας σύνδεσμον, ὑπερτάτην κεντρικὴν ἐξουσίαν, κανονίζουσιν και διέπουσιν προσηκόντως τὰ πράγματα τῆς κοινῆς πατρίδος.

Ἡ ἐν Φραγκοφορτίῳ δίαίτα, τὸ ἄνευ θελήσεως και ἐνεργείας ἀναιμικὸν τοῦτο σῶμα, ἀπεδέχετο κατ' ἀνάγκην τὰς προτάσεις ταύτας. Τῇ 10 Μαρτίου δὲ ἀπηυθύνετο πρὸς τὰς

γερμανικὰς κυβερνήσεις, καλοῦσα αὐτὰς νὰ πέμψωσιν ἀντιπροσώπους εἰς τὴν ἔδραν τῆς Ὁμοσπονδίας, ἵνα συσκεφθῶσι μετ' αὐτῆς περὶ τῶν ἀναγκαίων πολιτικῶν μεταρρυθμίσεων. Πᾶσαι αἱ κυβερνήσεις ἀνεγνώριζον τὴν ἐπιβαλλομένην ἀνάγκην· καὶ δὴ ἀπέστειλλον εἰς Φραγκοφόρτιον ἀντιπροσώπους τοὺς ἐκ τῶν φιλελευθέρων ἐπιφανεστάτους, εἰς οὓς κατελέγοντο πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὁ Ντάλμανν καὶ ὁ Γερβῖνος, δύο ἐκ τῶν « Ἐπιτὰ τῆς Γοττίγγης ». Ἄλλὰ πάντα ταῦτα ἐπὶ ματαίῳ. Ἡ ἐποχὴ ἀπῆτει ριζικωτέρας μεταβολάς. Αἱ δὲ τοιαῦται ἀποφάσεις καὶ ἐνέργειαι τῶν κυβερνήσεων ἐκρίνοντο ὅλως ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀτελέσφοροι.

Πρὶν ἢ ληφθῆ τις ἀπόφασις ὑπὸ τῶν ἀπεσταλμένων τούτων τῶν κυβερνήσεων, συνήρχετο τῇ 31 Μαρτίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἀγίου Παύλου τὸ ἐν Ἀϊδελβέργῃ σχεδιασθὲν προπαρασκευαστικὸν κοινοβούλιον τῆς νέας Γερμανίας, ἀντιμέτωπον εὔρεθὲν πρὸ τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ συμβουλίου τῶν ἡγεμόνων. Ἀναντίρρητον, ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ σύγκρουσις μεταξὺ ἀμφοτέρων. Τὸ προπαρασκευαστικὸν κοινοβούλιον, καὶ περ ἀνεπισήμως κληθὲν, ἐξεπροσώπει τὸ ἀληθὲς φρόνημα τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ· καθίστατο ὁσημέραι ἰσχυρότερον, ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἔκρηξιν ἐπαναστάσεων ἐν πολλαῖς γερμανικαῖς πρωτευούσαις, ἐν Βιέννῃ, ἐν Βερολίνῳ, ἐν Δρέσδῃ, αἵτινες ἂν δὲν ἔφερον θετικὸν χαρακτῆρα, ἦσαν οὐχ ἥττον ἐναργῆ συμπτώματα τοῦ κρατοῦντος ἐπαναστατικοῦ πυρετοῦ καθ' ἅπασαν τὴν Γερμανίαν.

Μεῖζονα πολιτικὴν σημασίαν ἐκέκτητο διὰ τὰς ἐκτάκτους ἐκείνας τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ περιστάσεις ἢ ἐν Πρωσίᾳ, καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ πρωτευούσῃ αὐτῆς, ἐπαναστατικὴ ἐξέγερσις. Γνωστὸν ἤδη, ὅτι παρὰ τὰς ἐπανεπιλημμένως ἐκδηλωθείσας συντηρητικὰς αὐτῆς ροπὰς, ἡ Πρωσία ἐθεωρεῖτο, παρὰ τε

τῶν μεσημβρινῶν καὶ τῶν βορείων Γερμανῶν ἢ μόνη πολιτεία, ἢ ὡς ἐκ τῆς ἰσχύος αὐτῆς δυναμένη νὰ συντελέσῃ κατ' ἐξοχὴν εἰς πραγμάτων τοῦ προγράμματος τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς ἐνότητος τῆς Γερμανίας. Ἦδη, πρὸ τῆς ἐν Βερολίνῳ ἐπαναστατικῆς θυέλλης, ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, ἐξαναγκαζόμενος ὑπὸ τῶν πραγμάτων καὶ παραιτούμενος τῶν συντηρητικῶν αὐτοῦ ἰδεῶν, ἐπηγγέλλετο διὰ διαγγέλματος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν σύγκλησιν γερμανικοῦ κοινοβουλίου. Καὶ ἐτύγχανον μὲν ἐπευφημιῶν ὑπὸ τοῦ λαοῦ αἰ τοιαῦται ἐπαγγελίαι, ἀλλ' ἢ ἐπανάστασις ἐξεδηλοῦτο βιαιοτέρα. Ἐν τοιαύταις ἡμέραις ὁ λαὸς δὲν κορέννυται· λαμβάνων ὀλίγα, ζητεῖ πλείονα, ζητεῖ ὅ τι δυνατόν καὶ ὅ τι ἀδύνατον νὰ χορηγηθῇ, μέχρις οὗ ἐπέλθῃ μοιραίως ἢ σύγκρουσις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ καθεστώτος. Τῇ 18 Μαρτίου ἔμελλε νὰ ρεύσῃ τὸ αἷμα καὶ ἐν Βερολίνῳ, ὅπως ἔρρευσε ἤδη τοιοῦτο ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Βιέννῃ· τὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνήσυχα ἐπαναστατικὰ στοιχεῖα, ἢ ἀκαδημαϊκὴ νεότης ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ, ἐξηγείροντο τολμηρότατα, ἐπιζητοῦντα εὐρυτέρας μεταρρυθμίσεις, κατ' ἐξοχὴν τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα τῆς Γερμανίας. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, ὑπέικων κατ' ἀνάγκην εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς ἐπαναστάσεως, δὲν ἐδίσταζε νὰ λάβῃ τὴν προσωνομίαν τοῦ ἡγεμόνος τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους. Καὶ κατενόει μὲν τοὺς ἐκ τῆς πολιτικῆς ταύτης ἐνδεχομένους κινδύνους, καθ' ἣν στιγμὴν ἐκήρυττεν, ὅτι ἡ Πρωσία μεταβάλλεται εἰς Γερμανίαν, ἀλλ' ἐν τῇ κρισίμῳ ἐκείνῃ στιγμῇ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι. Δυστυχῶς πάντα ταῦτα ἐλέγοντο μόνον ἐν ὥραις καθολικῆς ἐξάψεως, ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας κατενόει βεβαίως τὸ δυσχερές, ἂν μὴ τὸ ἀδύνατον τῆς πληρώσεως τῶν κηρυγμάτων τούτων, πρὸς τοῖς ἄλλοις μὴ ὄν καὶ ὁ ἐκ τοῦ

χαρακτήρος αὐτοῦ προωρισμένος ἔθνος προφήτης τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας.

Ἡ ἐπανάστασις ἐν τούτοις ἐξηκολούθει ἐν ἀπάσαις ταῖς γερμανικαῖς πρωτεύουσαις. Τὸ παλαιὸν σύστημα κατέπιπτεν ὑπὸ τὰ βαρέα αὐτῆς πλήγματα. Ἐν μὲν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Βαυαρίας, τῷ Μονάχῳ, ἐξηγείρετο ὁ λαὸς κατὰ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου, γεροντικοῦ θύματος ἀκολάστου χορευτρίας, καὶ ἐξηνάγκαζεν αὐτὸν εἰς παραίτησιν. Ἐν δὲ τῇ Σαξωνίᾳ καὶ τῷ Ἀννοβέρῳ αἱ συντηρητικαὶ κυβερνήσεις, κατόπιν ἐξεγέρσεων τοῦ λαοῦ, ἀντικαθίσταντο διὰ φιλελευθέρων, καὶ περ ἀκόντων τῶν ἡγεμόνων. Οὕτως ἐθριάμβευε πανταχοῦ τῆς Γερμανίας τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα. Ἄλλ' ἐπετύγχανεν ἡ ἐπανάστασις; ἡ ὑπ' αὐτῆς κηρυττομένη ἰδέα, καὶ περ ἀποδεκτὴ γενομένη παρὰ τῶν κυβερνήσεων, ἦτο ὠριμος πρὸς πραγμάτωσιν; Τοῦτο κατεδείκνυτο ἀμέσως. Ὑπῆρχεν ἀγαθὴ προαίρεσις πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ ὀνείρου τῆς γερμανικῆς ἐνότητος παρὰ τε τῷ ἔθνει, ὡς καὶ παρὰ τισι τῶν κυβερνώντων. Ἄλλ' ὁ χρόνος δὲν ἦτο πρὸς τοῦτο πρόσφορος· καὶ ἰδίᾳ ἔλειπεν ὁ ἀνὴρ, ὁ διὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως καὶ πρωτοβουλίας ἱκανὸς νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἰδέας ταύτης, καταφρονῶν πάντα τὰ παρεμβαλλόμενα, ἠθικά τε καὶ ὑλικά, προσκόμματα.

Τῇ 31 Μαρτίου συνήρχετο ἐν Φραγκοφορτίῳ, τῇ ἐλευθέρᾳ ταύτῃ παρὰ τὸν Μοῖνον πόλει, ἕδρα δὲ τῆς γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας, τὸ προπαρασκευαστικὸν κοινοβούλιον, ὃ περ ἐν τούτοις ἐσφετερίζετο τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν τῆς Γερμανίας. Ὡς εἶπον ἤδη, κύριος σκοπὸς τῆς συνελεύσεως ταύτης ἦτο ἡ προπαρασκευὴ τῶν κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς μελλούσης ἐθνοσυνελεύσεως πρὸς σύνταξιν τοῦ νέου πολιτικοῦ συντάγματος τῆς Γερμανίας. Ἄλλ' αἱ κατισχύσασαι ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ

ἄκραι δημοκρατικά ροπαὶ παρεκώλυσαν τὴν ἐλαχίστην τῶν προθέσεων αὐτοῦ ἐπιτυχίαν. Καὶ κατὰ πρῶτον ἀπεφασίζετο, ἵνα ἡ συγκληθησομένη συνέλευσις, ἅτε αὕτη καὶ μόνη ἀντιπροσωπεύουσα τὸν λαόν, συντάξῃ τὸν νέον πολιτικὸν κώδικα τῆς Γερμανίας, μὴ συμμετεχόντων εἰς τοῦτο τὸ παράπαν τῶν κυβερνήσεων. Τὸ τοιοῦτο, ὅσον καὶ ἂν ἐφαίνετο ἀπό τινων ἀπόψεων λογικόν, κατ' οὐσίαν ἦτο ἀσύμφορον, ἅτε μέλλον νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἡγεμόνων, ὧν ἡ γλῶττα μόνον ὁμώμοκεν εἰς τὰ νέα ἐπαναστατικὰ δόγματα, ἀλλ' ἡ φρὴν ἔμεινεν ἀνώμοτος. Ἐν γένει οἱ διέποντες τὰ τοῦ προπαρασκευαστικοῦ ἐκείνου κοινοβουλίου κατ' οὐσίαν μὲν ἦσαν ἀγαθοὶ καὶ φιλοπάτριδες ἄνδρες, ἀλλὰ, πλὴν τινων ἐξαιρέσεων, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψει, ἐστερημένοι πρακτικοῦ πολιτικοῦ πνεύματος· τούτου δὲ τοῦ λόγου ἔνεκεν τὸ πρόγραμμα αὐτῶν οἰκτρῶς ἔμελλε ν' ἀποτύχῃ.

Ἡ ἱστορία τοῦ προπαρασκευαστικοῦ γερμανικοῦ κοινοβουλίου, ὡς καὶ τοῦ ἐπακολουθήσαντος τούτῳ ὀριστικοῦ, ἀποτελουμένου κατ' ἐξοχὴν ἐκ φιλοσόφων, ποιητῶν καὶ ἰδεολόγων, πολλὰ ἀληθῶς ποθήσαντος καὶ κηρύξαντος, ἀλλ' οὐδὲν θετικὸν ἔργον ἐπιτελέσαντος, εἶνε ἐναργεστάτη ἀπόδειξις τοῦ δόγματος, καθ' ὃ τὰ μεγάλα ἱστορικὰ προβλήματα, ἐκ τῆς λύσεως τῶν ὁποίων σημειοῦται νέα περίοδος ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν λύονται διὰ τῶν λόγων καὶ τῶν συζητήσεων, ἔστω καὶ τῶν ὑπεροχωτάτων πνευμάτων, ἀλλὰ διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτοβουλίας καὶ αὐτενεργείας ἐνὸς πρὸς τοῦτο κεκλημένου ἀνδρός. Αἱ ἰδέαι, ὅσον εὐγενεῖς καὶ ἂν ᾧσιν, ὅσον καὶ ἂν ἀπορρέωσιν ἀπὸ τῆς ἐνδοτάτης συνειδήσεως λαοῦ τινος, προθύμου νὰ προσενέγκῃ ὑπὲρ τῆς πραγματώσεως αὐτῶν τὸ αἷμα, τὴν περιουσίαν, καὶ ὃ τι ἄλλο πολυτιμον κέκτηται, ἐξωραίζονται μὲν καὶ καταγλαίζονται ὑπὸ

τῶν ὑποφητῶν τῆς ἐθνικῆς ιδέας, ἐν τούτοις δυσχερῶς δύ-
νανται νὰ τύχῃσι τῆς ταχείας καὶ προσηκούσης ἐκτελέσεως,
ἄνευ τῆς συνδρομῆς τοῦ πραγματικοῦ ἐργάτου. Ἡ ποίησις καὶ
ἡ φιλοσοφία ἀποκαλύπτουσιν, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ, ἣτις δὲν εἶνε
μόνον ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ τέχνη, ἣτις δὲν ἐκδηλοῦται μόνον
διὰ τῶν μεγάλων καὶ ἡχηρῶν φράσεων, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον καὶ διὰ τῆς κλαγγῆς τῶν ὄπλων, τουτέστι διὰ τῆς ὑλι-
κῆς δυνάμεως, αὕτη καὶ μόνη εἶνε προωρισμένη νὰ δώσῃ
σάρκα καὶ ὑπόστασιν εἰς τὴν κηρυττομένην νέαν ιδέαν. Τοῦτο
δὲ κατεδείκνυτο αὖθις ἐν τῇ δράσει ἀμφοτέρων τῶν ἐν τῇ Ἐκ-
κλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Παύλου συνελθουσῶν γερμανικῶν συνε-
λεύσεων.

Τὸ ὀριστικὸν κοινοβούλιον συνήρχετο ἐν Φραγκοφορτίῳ τῇ
18 Μαΐου. Ἀλλ' αἱ περιστάσεις, ὑφ' ἃς ἐτελεῖτο τοῦτο, ἦσαν
ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν δυσχερεῖς καὶ δυσοίωνοι. Ἐν τῷ προηγη-
θέντι προπαρασκευαστικῷ κοινοβουλίῳ σύγκρουσις εἶχεν ἐπέλθῃ
μεταξὺ συνταγματικῶν καὶ δημοκρατικῶν, τῶν μὲν ἀπεκδε-
χομένων τὴν συνεργασίαν τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων, τῶν δ'
ἀποκρουόντων αὐτὴν καὶ ἐπιζητούντων γερμανικὴν δημοκρα-
τίαν κατὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ καθεστῶτα. Ἐπὶ τέλους ἡ δημο-
κρατικὴ ιδέα ἔσχεν ἀπήχησιν ἐκτὸς τῆς συνελεύσεως, ἐν τισὶ
πρωτεύουσαις τῆς μεσημβρινῆς Γερμανίας, ἐν αἷς ἐξερράγη-
σαν λαϊκαὶ ἐπαναστάσεις, ἐν βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι
πᾶσαι κατασταλεῖσαι διὰ τῆς βίας. Ἐν τῇ νέᾳ Συνελεύσει
ἐκράτουν συνταγματικαὶ ἀρχαί, ἡ δὲ δημοκρατία κατ' ἐλά-
χιστον ἐξεπροσωπεῖτο, οὐχ ἦττον τὰ πράγματα, ἡ ἀνάγκη
τῶν καιρῶν δὲν ἐφαίνοντο εὐνοϊκὰ πρὸς πραγμάτωσιν τῶν
ιδεῶν τῶν ἀνδρῶν, ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο ἡ συνέλευσις αὕτη, οἵτι-
νες ἐξεπροσώπουν τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ γερμανικοῦ πνεύμα-
τος. Παρὰ τὰς συντηρητικὰς καὶ ἐννόμους αὐτῆς ροπὰς ἡ

συνέλευσις ἔμελλε μοιραίως ν' ἀποτύχη ἐν τῷ ἔργῳ, οὐ ἐπελάβετο. Καὶ ἐν πρώτοις ἀνελάμβανε δυσχερῆ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐπιβολήν—νὰ συντάξῃ τὸν νέον πολιτικὸν κώδικα τῆς Γερμανίας ἄνευ τῆς συνεργασίας τῶν κυβερνήσεων αὐτῆς. Ὅσον καὶ ἂν τὸ σύνταγμα τοῦτο ἦτο λογικόν, μεμετρημένον, σύμφωνον ἐξ ὀλοκλήρου πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς πόθους, πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν καιρῶν, ἦτο δυσχερὲς νὰ τύχη τῆς πραγματικῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἡγεμόνων, οἵτινες μόνοι ἐκέκτηντο τὴν συνθετικὴν δύναμιν τῆς ἐκτελέσεως. Οὐδαμῶς ἐσκέφθησαν τὸ τοιοῦτο οἱ αὐτοσχέδιοι πολιτικοὶ τῆς συνελεύσεως, οἱ πρὸς ὥραν καταλιπόντες τὰς ἀκαδημαϊκὰς ἔδρας πρὸς πραγματικὴν λύσιν προβλήματος, ὑπὲρ ἧς ἀπὸ αἰῶνων ἤδη ἐμόχθει καὶ ἠγωνίζετο ὁ γερμανικὸς κόσμος. Ἐντεῦθεν ἡ ἀποτυχία αὐτῶν, ματαιώσεις προσωρινῆς ιδέας, ἧτις ὑπὸ δεξιωτέρων διευθυνομένη καὶ ἐκτελουμένη ἀνδρῶν, θὰ ἠδύνατο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ τύχη πραγματώσεως. Ἡ ἐπανάστασις ἐξηπλοῦτο ἀνὰ πᾶσαν τὴν Γερμανίαν. Ἀλλ' αἱ δι' αὐτῆς κηρυττόμεναι ἀρχαὶ οὐδαμῶς ἠδύναντο νὰ προσηλυτίσωσιν ἕνα ἐκ τῶν ἰσχυρῶν πολιτικῶν παραγόντων, ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν ὁποίων λείπει ἡ ἰσχὺς τῆς ἐκτελέσεως.

Ἡ συνέλευσις τοῦ Φραγκοφορτίου, ὅσον καὶ ἂν ἐκράτουν ἐν αὐτῇ θεωρητικοὶ καὶ ἰδεολόγοι, κατανοοῦσα ἐπὶ τέλους τὴν ὀσημέραι ἐναργέστερον καταφαινομένην ματαιώσιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπαναστάσεως, ἔνεκα τῆς ἀδεξίου διευθύνσεως, ἔνεκα τῆς διασπάσεως τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων, τῆς ἐλλείψεως θετικῆς κεντρικῆς ἀρχῆς, δυναμένης νὰ ἐνσαρκώσῃ τὰς ποικίλας ροπὰς τῶν ἐπαναστατικῶν στοιχείων, τῶν κρατούντων πολλοῦ τῆς Γερμανίας, ἀπεφάσισε νὰ ἐκλέξῃ προσωρινὸν ἐπιτροπὸν τοῦ κράτους (Reichsverweser), οἷονεὶ τοποτηρητὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀρχῆς. Τοιοῦτος ἐξελέγετο Αὐστριακός

ἀρχιδουξ, πασῶν τῶν ἤδη καθεστηκυῶν ἀρχῶν τοῦ γερμανικοῦ κόσμου κατ' ἐπίφασιν ἐπινευουσῶν. Τό τε ὁμοσπονδιακόν συμβούλιον καὶ οἱ Γερμανοὶ ἡγεμόνες συγκατένευον εἰς τὴν ἐκλογὴν ταύτην, μόνον καὶ μόνον βεβαίως, διότι ἔμελλε ν' ἀποδειχθῇ ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος τὸ ἀδύνατον τῆς τοιαύτης λύσεως τοῦ προβλήματος τῆς γερμανικῆς ἐνότητος. Ἄμα τῇ εἰς Φραγκοφόρτιον πανηγυρικῇ εἰσόδῳ τοῦ προσωρινοῦ ἐπιτρόπου, διελύετο ἡ ἐν αὐτῷ ἐδρεύουσα διάταξις, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῆς παρήρχετο ἄνευ τῆς ἐλαχίστης θλίψεως τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ. Ἐπὶ δεκαετηρίδας ἐξεπρόσώπει τὴν ὑπερτάτην πολιτικὴν διεύθυνσιν τῆς Γερμανίας· ἀλλ' οὐδὲν κατέλιπεν ἔργον, ἄξιον ὑστεροφημίας.

Ὁ νέος ἐπίτροπος ἐκέκτητο ἴσως πολλὰ πλεονεκτήματα διὰ τὸ νέον ἀξίωμα, ἀλλ' ἔστερεῖτο πραγματικῆς δυνάμεως. Καὶ κατ' ἐπίφασιν μὲν ἀπήλαυε τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς συνδρομῆς τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων, ἀλλὰ μέχρι πόσου χρόνου ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ αὕτη; Ἡ ἐλαχίστη ἀφορμὴ ψυχρότητος μεταξὺ τῆς ἀνωτάτης ἐν Φραγκοφορτίῳ ἀρχῆς καὶ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς κυβερνήσεως θὰ προυκάλει ἀναμφιβόλως διάσπασιν, ρῆξιν, σύγκρουσιν. Πάντες οἱ Γερμανοὶ ἡγεμόνες, τοῦ τῆς Πρωσίας προεξάρχοντος, ὑπεκρίνοντο ἀποδοχὴν τῶν ἐν Φραγκοφορτίῳ τελουμένων· οὐχ ἦττον δὲν ἐδίσταζεν οὗτος νὰ ὁμολογήσῃ ἀφ' ἐτέρου μετὰ πολλῆς παρρησίας, ὅτι ὑπῆρχον ἐν Γερμανίᾳ ἡγεμόνες, ὃ περ ἐσήμαινεν, ὅτι ὑπῆρχον δυναστικὰ συμφέροντα, τοπικαὶ ἀξιώσεις, αἵτινες δὲν ἠδύναντο βεβαίως νὰ ἔλθωσιν εὐχερῶς εἰς συνεννόησιν. Κατ' ἐξοχὴν ἔλειπεν ἡ δύναμις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης· τούτου δ' ἔνεκα τὸ κῦρος αὐτῆς ἦτο ἐλάχιστον, ἀσήμαντον ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Γερμανίας.

Πρὸς τῇ ὁσημέραι καταδεικνυμένη ἀνικανότητι τῆς κεν-

τρικῆς ἀρχῆς, κατεδείκνυτο συγχρόνως καὶ ἡ ἀνικανότης τῆς κεντρικῆς γερμανικῆς Συνελεύσεως. Ὑπεμίμνησκεν αὕτη κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον μίαν τῶν κατὰ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν γαλλικῶν Συνελεύσεων, καθ' ἃς ἐκηρύττοντο μὲν εὐγενεῖς καὶ λαϊκαὶ ιδέαι, ἀλλ' οὐδὲν θετικὸν προήρχετο. Τοῦλάχιστον αἱ συνελεύσεις ἐκεῖναι ἐκέκτηντο καὶ τινὰ πολιτικὴν δύναμιν, ἐνῶ δὲν συνέβαινε τὸ τοιοῦτο ἐν τῇ συνελεύσει τοῦ Φραγκοφορτίου. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ ἐστερεῖτο τοιαύτης, μὴ δυναμένη νὰ προβῇ εἰς τινὰ ἐκτέλεσιν. Ποῦ εὕρισκετο ἡ δύναμις αὐτῆς; ἐν τῇ δημοσίᾳ γνώμῃ; Ἀλλ' αὕτη ὁσημέραι καταλαμβάνετο ἐκ δισταγμῶν πρὸς τὴν σκοπιμότητα τῆς ἀρχῆς ταύτης, κατίσχυον δὲ ριζοσπαστικώτεραι ροπαί· τούτου ἔνεκα κατέκτων οἱ ἐν τῇ συνελεύσει δημοκρατικοὶ εὐρύτερον ἔδαφος ἐνεργείας. Ἐπὶ τέλους ἀπεφάσιζον οὗτοι νὰ ἐξεγερθῶσι κατὰ τῆς ὑφισταμένης τάξεως, καλοῦντες τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς Γερμανίας ὁμόφρονας εἰς σύμπραξιν. Οἱ δημοκρατικοὶ τῆς Συνελεύσεως ἔδιδον ἤδη πρῶτοι τὸ σύνθημα ἀπὸ Φραγκοφορτίου· ἀλλ' ὁ αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος ἐκάλει πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἐπαναστάσεως αὐστριακὸν καὶ πρωσικὸν στρατόν, ὅστις εἰσῆλαυνεν εἰς τὴν ὁμοσπονδιακὴν πρωτεύουσαν, καταστέλλων διὰ τῆς βίας τὴν στάσιν. Αἱ δημοκρατικαὶ ἐπαναστάσεις, ἐκραγεῖσαι ἐπίσης ἀλλαχοῦ τῆς Γερμανίας, καὶ δὴ ἐν Βερολίνῳ, κατεβλήθησαν ἅπασαι ἐν τῷ αἵματι ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως. Ἦδη κατεδείκνυτο, ὅτι ὅπως εἶχον τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τὰ πράγματα, ἐν τῇ ποικίλῃ συγκρούσει ἰδεῶν, συμφερόντων, ἐν τῇ παντελεῖ ἠλλείψει κεντρικῆς διευθύνσεως, ἡ ἐθνικὴ ἐνότης τῆς Γερμανίας ἔμελλεν αὖθις νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μεγάλων ἱστορικῶν προβλημάτων. Ἡ ἐν Φραγκοφορτίῳ ὑποτιθεμένη ἐθνικὴ ἀρχὴ εἰς οὐδένα ἐνέπνεε σεβασμὸν καὶ ἐμπιστοσύνην, πρῶτον μεταξὺ

τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων, εἶτα δὲ μεταξὺ τῶν ξένων, μέχρι τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Δανίας, ὑφ' ἧς κατεβάλλετο ἡ γερμανικὴ ὀμοσπονδία ἐν τῇ περιφῆμῳ προσαρτήσῃ τοῦ δουκάτου τοῦ Schleswig, παραχωρουμένου αὐτῇ ὑπὸ τῆς Πρωσίας, καθ' ἧς ματαίως ἀπηγγέλλετο ἀπὸ τῶν δημοκρατικῶν θρονίων τῆς Συνελεύσεως ἡ μομφὴ τῆς προδοσίας τῶν γερμανικῶν συμφερόντων.

Ἡ ἐν Φραγκοφορτίῳ Συνέλευσις, ἧς ἡγοῦντο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συνετά, ἀλλὰ καὶ συντηρητικὰ στοιχεῖα, προεξάρχοντος τοῦ εὐγενοῦς κληθέντος *von Gagern*, ἀπέκλινε μᾶλλον πρὸς τὴν Πρωσίαν, φρονοῦσαν, ὅτι μόνον διὰ τῆς δυνάμεως αὐτῆς ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ γερμανικὴ ἐνότης. Ὁ βασιλεὺς αὐτῆς δὲν ἀπέκρουε τὴν τιμὴν τοῦ νὰ καταστῇ ἡγεμὼν ἢ αὐτοκράτωρ τῆς ἠνωμένης Γερμανίας, ἀλλ' οὐδαμῶς ἐνόει ν' ἀποδεχθῇ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἀπὸ συνελεύσεως, ἐστερημένης πολιτικῆς ὑποστάσεως, ἄνευ τῆς συγκατανεύσεως καὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων. Ἐκτὸς τούτου ἀνθίστατο καὶ ἡ Αὐστρία πρὸς τὴν τοιαύτην λύσιν τοῦ γερμανικοῦ προβλήματος, τὴν πρωσικὴν ἡγεμονίαν ἐν Γερμανίᾳ, ἀφ' ἧς κατ' ἀνάγκην ἀπεκλείετο ἡ παλαιὰ αὐτὴ αὐτοκρατορικὴ δύναμις. Πάντα ταῦτα ἐπηύξανον τὰς ὑφισταμένας περιπλοκάς, ἡ δ' ἐπιδιωκομένη λύσις τοῦ προβλήματος ὁσημέραι καθίστατο δυσχερεστέρα.

Τῇ 28 Μαρτίου 1849 ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας ἐξελέγετο κληρονομικὸς Γερμανὸς αὐτοκράτωρ δι' ἀσημάντου πλειονοψηφίας· πρεσβεία δὲ τῆς Συνελεύσεως μετέβαινεν εἰς Βερολίνον, ἵνα προσενέγκῃ εἰς αὐτὸν τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα. Ἀλλ' οὗτος, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ παραβῇ τὰ κείμενα, ἐκήρυξεν, ἐν μέσῳ τῆς καταπλήξεως τῆς πρεσβείας, ὅτι δὲν ἐνόει νὰ περιβληθῇ στέμμα, ἄνευ τῆς εἰς τοῦτο συμμετοχῆς τῶν

γερμανικῶν κυβερνήσεων. Κατενόει τὰς ἐκ τούτου δυναμειὰς νὰ ἀναφυῶσι περιπλοκάς· ἀνθίστατο ἡ Αὐστρία· ταύτη δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ συνετάσσοντο καὶ πολλαὶ τῶν γερμανικῶν κυβερνήσεων, ἰδίᾳ αἱ ἰσχυρόταται.

Ἡ ἀβέβαιος αὕτη καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἔκρυθμος κατάστασις προκάλεσε πολλαχοῦ τῆς Γερμανίας νέας δημοκρατικὰς ἐξεγέρσεις, αἵτινες πᾶσαι κατεβάλλοντο διὰ τῆς βίας, ὁσημέραι καθισταμένου αὐθις ἰσχυροτέρου τοῦ μοναρχικοῦ παράγοντος. Αἱ κυβερνήσεις κατενόουν ἤδη, ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ δοθῇ τέλος εἰς ἐπαναστατικὴν κατάστασιν, ἀφ' ἧς οὐδὲν ἀγαθὸν ἐφαίνετο προερχόμενον. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας ἐδήλου ρητῶς πλέον καὶ οὐχὶ διὰ περιφράσεων, ὅτι ἀπέκρουε τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα· ἐνῶ δὲ ἡ ἐπανάστασις, δημοκρατικὴ ἤδη καθισταμένη, συνετάραττε πᾶσαν τὴν Γερμανίαν, αἱ κυβερνήσεις, προεξαρχούσης τῆς πρωσικῆς, ἀνελάμβανον τὴν στρατιωτικὴν καταστολὴν αὐτῆς καὶ τὰ ἔκτακτα στρατιωτικὰ δικαστήρια ἐξέδιδον καταδικαστικὰς εἰς θάνατον ἐτυμηγορίας κατὰ τῶν ἀρχηγῶν.

Φρειδερίκος Γουλιέλμος ὁ τέταρτος, παρὰ τὸν εὐγενῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ τὰ περιβάλλοντα πλεονεκτήματα, δὲν ἦτο ὁ πεπρωμένος ἱστορικὸς ἀνὴρ τῆς ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως, ἥτις ἐν ἔτει 1848 ἐπεδίωκε τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος. Τοσοῦτοι ἀγῶνες, τοσαῦται προσπάθειαι τοῦ γερμανικοῦ πνεύματος ἀπέβησαν ἐπὶ ματαίῳ. Ἡ ἰδέα, μὴ καταστᾶσα ὄριμος ἔτι, μὴ τυχούσα παρεσκευασμένου δημοσίου, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ "Ἐγγελος, ἔτι δὲ μᾶλλον μὴ εὐροῦσα τὸν ἰσχυρὸν αὐτῆς ἀντιπρόσωπον, τὸν ἔγοπλον προφήτην, ὑπεχώρει ἐπὶ τινὰ χρόνον πρὸ τῶν ἀντιδραστικῶν προσκομμάτων. Οὕτω δέ, ἀποτυχούσης τῆς ἐξεγέρσεως ἐκείνης, ἐπανάρχετο αὐθις ἡ Γερμανία εἰς τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ

ἤττον καθεστώς. Ἄλλ' αἱ ἀποτυχίαι ἐν τῇ ἱστορίᾳ δὲν πα-
ρέρχονται ἄνευ σημασίας καὶ διδαγμάτων. Τὰ παθήματα γί-
νονται μαθήματα. Ἐμελλε δ' ἤδη νὰ διδαχθῇ ἡ τέως ιδεο-
λογοῦσα καὶ θεωρητικὴ Γερμανία, ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς ἱστο-
ρίας δὲν τελεῖται μόνον ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς θεωρίας καὶ
τῶν ἀπολύτων δογμάτων, ὁ δὲ λόγος καθίσταται σὰρξ, δη-
λαδὴ πραγματικότης, μόνον διὰ τῆς ἐνεργοῦ ἐκδηλώσεως τῆς
ὕλικῆς ἰσχύος.

ΙΖ'.

Ὁ ἀνὴρ τοῦ αἵματος καὶ τοῦ διδύρου.

Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848 ἐν Γερμανίᾳ, ἂν μὴ ἐδείχθη
διδακτικὴ καὶ λυσιτελὴς κατὰ τι ἄλλο, ἀλλ' ἐμαρτύρει ἀναν-
τιρρήτως, ὅτι τὸ ἐθνικὸν αὐτῆς πρόβλημα, ἡ ἐνότης, δὲν
ἠδύνατο νὰ λυθῇ διὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν καὶ κοινοβουλευτικῶν
συζητήσεων καὶ ἐνεργειῶν, ἀλλ' οὐδὲ διὰ λαϊκῆς μόνον ἐπα-
ναστάσεως. Ὑπῆρχεν ἀρίστη βεβαίως πρόθεσις ἐν τῷ πνεύ-
ματι, ἰσχυρὰ ἐνέργεια ἐν τῷ χαρακτῆρι τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Παύλου, κατὰ ταύτην ἢ κατ'
ἐκείνην τὴν πολιτειακὴν μορφήν, ἀπεπειρῶντο νὰ δημιουρ-
γήσωσι τὴν νέαν ἐν Γερμανίᾳ ἐθνικὴν τάξιν. Ἄλλ' ἔλειπεν
ἀπ' αὐτῶν ἐξ ὀλοκλήρου ἡ προσήκουσα, ἡ ἀπαιτουμένη ὕλικὴ
δύναμις, ἧς ἄνευ ἡ ἠθικὴ ἰδέα οὐδαμῶς δύναται νὰ τύχῃ
πραγματώσεως. Ἡ Γερμανία, πρὸς ἐπιτέλεσιν τῆς ἱστορικῆς
αὐτῆς ἀποστολῆς, εἶχε κατ' ἐξοχὴν ἀνάγκην ἀνδρός, ἰσχυ-